

geweest. Ik heb zelfs in de verte niet alles gelezen wat er in en voor het begin van de bouw al zo is geschreven. Niet weinig voorwaar. Maar u kunt de feiten en wat van belang is, alle wel, meen ik, vinden in een vrij grote brochure die naar aanleiding van het gebeurde in 1914 nog bij de uitgevers W. L. & J. Brusse verscheen: *'De Voorgeschiedenis van de Rotterdamsche Stadhuis-bouw beoordeeld: Stemmen uit de pers verzameld ter toelichting van het desbetreffende adres aan den Gemeenteraad van Rotterdam, April 1914'*.

Dit adres, ondertekend door een aantal vooraanstaande of althans bekende Rotterdammers van diverse pluimage maar allen met een zekere naam, begon met de verzekering, dat het Raadsbesluit, waarbij voor Rotterdam een nieuw Stadhuis werd gekozen, bij velen onder de burgerij een gevoel van bekommering heeft gewekt. Het verzekerde, dat het gekozen ontwerp niet het kenmerk droeg van hetgeen leeft in de bevolking: Rotterdam's vooruitstrevende kracht zou hierin haar beeld moeten vinden maar vond het niet. En het eindigde met de Raad ernstig te vragen of om-keer alsnog mogelijk was. Terugkeer dus van de verkeerde weg, die de Raad had bewandeld.

Wanneer men ziet, dat onder het adres, behalve de namen van enige intellectuelen als Rotterdam's voornaamste journalist M. J. Brusse en de bekende schrijver-predikant Haspels, ook de namen prijken van een Dutilh, een Goudriaan, een Havelaar, een paar Hudigen en Meezen, zelfs een Paul Nijgh om maar niet te spreken van een man als de notaris L. J. C. J. van Ravesteyn, altijd een beetje in de oppositie, dan kan men gerust zeggen dat het adres de instemming had en de opvattingen weergaf van wat er in het toenmalige Rotterdam aan intellect en deftigheid, maatschappelijke standing, aanwezig was.

Het was en bleef niettemin een volkomen nutteloos gebaar, een slag in de lucht zonder enig effect. De beslissing, gevallen in de Raadszitting van 5 juni 1913 werd er geen ogenblik door aangetast. En een paar maanden later brak de Zondvloed over de wereld los, die ook Rotterdam toen al dreigde te overstelpen.

Leest men thans hetgeen aan die Raadszitting van 5 juni '13 – de feitelijke geboortedatum van dat Stadhuis – vooraf ging en wat er werd besproken, dan kan men niet anders dan de indruk krijgen van een goed opgezette vertoning, een soort comédie. Men zou ook het scherpere woord farce kunnen gebruiken.